

Geç Gelen “Adalet”: Mladiç Kararı

Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICTY), hafızalardan kolay kolay silinmeyecek olan Bosna Savaşı'nın, özellikle de Srebrenitsa katliamının baş sorumluları arasında yer alan Ratko Mladiç hakkında sonunda bir karar verdi. 22 Kasım 2017 tarihinde açıklanan kararda ICTY, Srebrenitsa'da yaşanan olayların soykırım olduğuna, Mladiç'in de bu soykırım dâhil 1992-1995 yılları arasında başkent Saraybosna'da sivillere yönelik gerçekleştirilen saldırılardan sorumlu olduğuna hükmetti ve Mladiç'i suçlu bularak ömür boyu hapse mahkûm etti.

Ancak verilen bu karar ne yaşanan katliamın acılarını dindirmeye ne de adalete olan inancın artmasına neden olacak. Bu yazının kaleme alınma amacı sadece Mladiç gibi, Müslümanlara ve insanlığa yönelik katliamlar işlemiş olan kişi ve toplumlara dair hafızaları canlı tutmaktır. Yoksa rahmetli Aliya Zetbegović'in dediği gibi “*unutulan soykırım tekrarlanır*”.

Mladiç'in Karnesi

“Bosna Kasabı” lakabı ile tanınan Ratko Mladiç'in ismi her ne kadar Srebrenitsa soykırımı ile anılsa da 1992 yılında başlayan ve üç yıl süren savaşta Mladiç, Bosna-Hersek'teki Sırp lideri olan Radovan Karadžić'in genelkurmay başkanı konumundaydı. Mladiç, Saraybosna'da binlerce kişinin ölümüne yol açmış olan kuşatma dâhil, savaş yılları boyunca gerçekleştirilen birçok katliamın baş sorumlusuydu.

Bosna Kasabı Mladiç, gerçekleştirdiği katliamların en sonuncusu ve en büyüğü olan Srebrenitsa'da hem Türkiye ve Türkleri hem de daha geniş anlamda Müslümanları hedef aldığını şu sözleriyle ortaya koymuştur:

“ Şu anda 11 Temmuz 1995 günü bir büyük Sırp bayramının arifesinde, Sırp Srebrenitsa'sındayız. Bu kenti Sırp milletine armağan ediyoruz. Nihayet zorba Türklere karşı olan ayaklanmanın anısına Türklere intikam zamanı geldi.”

Bu sözler Mladiç'in düşmanlığının sadece Boşnaklara değil onların gıyabında tüm Müslümanlara yönelik olduğunun ispatı niteliğindedir.

Müslümanlara duyulan bu kin ve nefret, Srebrenitsa katliamının yaşandığı gün video kayıtlarına geçmiş olsa da aslında, savaşın sürdüğü dönemde Sırp liderlerin izlediği politikardan da açıkça belliydi. Şöyle ki, Müslümanlara yönelik kin ve nefreti tüm halk nezdinde körüklemek için ortaya attıkları klişeleşmiş yalan haberlerde, Müslümanların silahsız Sırp katlettiklerini söylüyorlardı.

İzlenen bu düşmanlaştırma politikaları neticesinde, Ratko Mladiç'in yönettiği Sırp Cumhuriyeti Ordusu (VRS), Mayıs 1992'de özellikle Müslümanları hedef alan saldırılarını başlatmıştır. Girişilen imha operasyonları sonucu en az 150.000 Müslüman öldürülmüş, Bosna genelinde birçok yerleşim yeri işgal edilmiş; şehirler, köyler ve kasabalar yakılıp yıkılmış, 2 milyondan fazla insan bölgeden göç ederek Bosna dışında mülteci durumuna düşmüştür. Ayrıca Mladiç'in emirleriyle Bosna'da 800 cami yıkılmıştır. Fiziki yıkımlara neden olmaları yanı sıra Mladiç'in yönettiği orduya mensup askerler, 40.000'den fazla Bosnalı Müslüman kadına tecavüz etmiştir.[\[1\]](#)

Yakalanması ve Yargılanması

Bosna-Hersek'te bahsi geçen katliamların baş sorumlularından biri olan Mladiç, 22 Aralık 1996 tarihinden itibaren aranmasına rağmen 16 yıl boyunca saklanmayı başarmış ve kaçak hayatı sürmüştür. Ancak 2011 yılının Mayıs ayında yakalanan Mladiç'in Sırbistan'da ele geçirilmiş olması, yıllar boyunca Mladiç'in Sırbistan tarafından gizlenip korunduğu iddialarının da kanıtı gibidir.

Yakalanmasının ardından ICTY'ye teslim edilen Mladiç'in yargılanması 530 gün sürmüştür. Söz konusu yargılama sonucunda savcılık kasım ayının başında, Mladiç hakkında; soykırım, insanlığa karşı suç,

uluslararası savaş yasaları ve teamüllerinin çiğnenmesi suçlarıyla müebbet hapis cezası verilmesini talep etmiştir. Dayton Barış Anlaşması'nın imzalandığı gün olan 21 Kasım'ın seneyi devriyesinin hemen ertesi günü Mladiç ile ilgili kararını açıklayan ICTY, 1995 yılında Srebrenitsa'da soykırım yapıldığına hükmetmiştir. Ayrıca Mladiç'i, "soykırım", "insanlığa karşı suçlar" ve "savaş kanunlarını ihlal etmek" suçlarından müebbet hapse mahkûm etmiştir.

Mladiç hakkında çıkan müebbet hapis cezası, yaşadıkları zulmü unutmayan Müslümanların kalbine bir nebze de olsa su serpmiştir. Ancak bu noktada dikkat çekilmesi gereken konulardan biri de Mladiç'in yargılanması sürecinde medya organlarında Bosna Kasabı'nın sadece Srebrenitsa olaylarından suçlu olduğu gibi bir havanın yansıtılmaya çalışılmasıdır. Oysaki üç yıl süren savaşta Srebrenitsa dışında Bosna-Hersek genelinde Müslümanları yok etmeyi amaçlayan Mladiç, birçok şehirde katliamlar gerçekleştirmiştir.

Öte yandan Mladiç hakkında ICTY tarafından verilen bu karar, Bosna-Hersek'te hâlihazırda gergin olan siyasi ortamın daha da gerilmesine neden olabilir. Çünkü yaşanan savaştan hiçbir ders almamış olan Bosna-Hersek'teki Sırlar, Mladiç'i bir halk kahramanı olarak görmekte.

[1] Mehmet Koçak, *Srebrenica*, İstanbul: Batu Yayıncılık, 2010, s. 243.